

**Ord, uttalade wid enkefru
assessorskan Maria Gust.
Monthans, född Papke, be...**

Öhrnberg, Jonas Israel,

8 Ea

Ex. A.

Litajred.
Före 1900.

O R D,

uttalade wid

Enkefru Assessorikan

Maria Gust. Monthans,

född Papke,

Begravningsact d. 9 December 1842,

i Woxtorps Kyrka,

af

J. J. ÖHRNBERG,

Kontraktis-Prost och Kyrkoherde, Sedamot
af Kongl. Nordstjerne-Orden.

— 1843 —

Ekesjö 1843, hos **AUG. WILH. STJERNGRANAT.**

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

Kungl. biblioteket

0 0000 000103602

hennes graf=ster, will jag på det sättet fullgöra den sorgliga pligten, att jag korteligen beskriver hennes hedrande wandel, öfvertygad att den, enkelt och sannt framstald, blir hennes skönaste Graf=wärld.

Men förut will jag likwäl, med afseende på hennes wörbnadsbjudande åber och hedrande wandel, samt hennes wärdiga förhållande under alla sifften, anställa några allmänna Christeliga betraktelser, hwilka kunna leda till en närmare sildring af Hennes öden; och då jag inser, att ett Andeligt Tal, utan ledning af ett tjenligt Bibliskt språk, är som ett skepp i hafwet utan styre, har jag till Text utsett de Ord, hwilka igenfinnas uti Ex-rachs=Boks 25 Capte. och 8:de versen, så lydande:

"Thet är the gamlas Krona, när the mycket förfarit hafwa, och the ras ära är, att the Gud fruckta."

På detta fält, som är bördigt för en rik skörd, kulle en lyckligare och mera öfswad hand än min, kunna plocka många ar; men jag har blott funnit desse 2:ne: Det första: "Thet är the gamlas Krona, när the mycket förfarit hafwa." Det andra: "Theras ära är, att the Gud fruckta."

1:mo Thet är the gamlas Krona, när the mycket förfarit hafwa. Den förfarenhet, hwarom här är fråga, omfattar icke blott den kändedom och de insigter, som sprida ljus öfwer tingen och göra oss sicksige, att ur deras rätta synpunct kunna inse och bedöma förekommande händelser samt under olika

förhållanden upplysa Oss om vår verkliga ställning och belägenhet, utan denna förfarenhet måste öfwen bära frukt för hjertat och hafwa ett wälgörande inslytande på hela vår wandel och lära Oss att i hwarje fall klokt och rått es förhålla. Denna förfarenhet behöfwe wi alla, hwar och en i sitt stånd och kall, hwar och en på den högre eller lägre plats, som han i samhället innehar. Denna förfarenhet behöfwe wi, om wi wid alla tillfällen skole kunna Oss wisligen stikka, förswara vår plats, samt wara nyttige för andra och för Oss sjelfwe.

Ufrån Guds Ord, som gör förståndigare, som är wisbetens brunn och våra fötters lycka, hämtas denna förfarenhet. Denna förfarenhet winnes genom en längre fortsatt uppmärksamhet och teugna forsöningar. Den winnes genom ökade kunskaper, genom fortsatta pröfningar och strider samt genom förnyade segrar öfwer werlden och öfwer Oss sjelfwe. Denna förfarenhet saknar Unglingen, som ännu är nybegynnare och blott innehar den första, eller den förberedande Classen i det stora Skolhuset. Han staswar sig ännu fram, och om han än kan sammanbinda staswesserna, så förstår han ännu ganska litet af det han hörer och läser. Tillräcklig förfarenhet äger icke helters Mannen i sin medelålder. Hans kunskap om Gud och om hans dräpliga werk, hans känneedom af werlden och de ting, som i werlden äro, kan wäl redan wara betydlig och widsträckt, men ännu står den likwäl blott i sin blomning och mogen är ännu icke frukten. De forsöningar, som han redan anställt och länge fortsatt öfwer

Guds wisa och faderliga, dock stundom förunderliga regering, hafwa wäl redan deröfwer utbredt mycket ljus, och ehuru än här alltid ett täckelse skall hölja den, så blir dock detta täckelse dagligen mera skärt genom ökade år och fortsatta betraktelser. De pröfningar, som han redan genomgått, hafwa wisserligen mycket ökat hans förfarenhet och planterat många ådla och fruktbara frön i hans hjerta; men de behöfwa utvecklas och djupare rotfästas genom förnyade pröfningar. Må wara att han slitigt och med uppmärksamhet studerat i förfarenhetens skola, så återstår ännu mycket att lära, mycket som han ännu icke kunnat försöka och pröfwa. De sista bladen i förfarenhetens bok har han ännu icke kunnat läsa, och han förmår icke bryta inseglet och rätt förstå deras innehåll före än på ålderdomen.

Den na förfarenhet, som bör bära frukt i mognade insigter i bepröfwad bygd och Gudsfruktan, bör man hafwa hunnit förwärfwa sig, då man uppnått ålderdomen, ehuru beklagligen många, äfwen då, äro barn i wisshet, barn i obetänksamhet och fäfänga, samt barn i tålmod och förtrostan. — Men här gifwes också många gamla, hwilkas förfarenhet bär mogna och gyllene frukter, och hwilka genom daglig tillwert i det goda och genom sin trofasthet intill döden få förbyta sin Ålderdoms-krona, med möda förwärfwad och med heder buren, i en mera hårlig och oförgånglig och se det saliga löftet fullbordadt: "War trofast intill döden, så skall jag gifwa dig lifsens Krona!"

2:o "Det är the gamlas ära, att the Gud fruckta".

Gudsfruktan är sjelfwa källan till hwarje ädel handling och derifrån uppväller den stilla flod, som wattenar det fält der de Christliga bygderne stå i blomning, men hwilka icke der trifwas utan wisna, om denna lifsåder tilltappes eller förtorkas. — Gudsfruktan kallas därför med skäl i den Heliga Skrift för en liffens källa och en wälsignad örtagård.

En ofrymtad Gudsfruktan böra wi alla utöfwa; ty att frukta Gud och hålla hans bud, det hörer alla människor till. Hon är också vår största prydnad och intet är så dögeligt, som den är. Det är skönt att se ett oflyddigt barn leka och jollra, utan att ana kommande sorgedagar, men ännu skönare är det att se detta barn hopknäppa sina små händer och göra sin lilla Morgon- eller Aftonbön. — Det är då i synnerhet en ängels afbitd. — Det är skönt att se Konungen i all sin glans på Thronen med den gyllene kronan på hufwudet och med den lysande spiran i handen, men det är ännu skönare att se honom, då Han i Templet böjer kronan och fäller spiran för Konungen öfwer alla Konungar. Det är skönt att se Hjelten återwända från striden krönt med ära och seger, men ännu skönare är det, att se honom i Herrans hus knäböja för Hårarnes Gud och prisa Henom för segren. Det är skönt och rörande att se en gammal redlig och mot grafwen lutande gubbe samt höra honom rödb omtala sina många omwexlande öden; men ännu skönare och mera rörande är det att se honom förrätta

sin andagt och göra sin Gudstjenst, se honom stapplande uppgå i Guds hus, der mot Himmelen lyfta sina darrande händer med ett anlete, omstråladt af Tron, Hoppet och Kärleken, — man tycker sig då se honom, den Gudfruktige gubben, redan förklarad, icke mera tillhöra jorden, utan Himlen. Det war också dertföre som Syrach så saunt yttrat: Then som fruktar Gud, öfwer honom är ingen. "Thet är the gamla's åra, att the Gud fruckta".

Familidna Gakefru Assezforflan Monthan har upphittnit en hög ålder, och de fleste tröttna och nedtägga wandringsslafwen efter en kortare wandring. På denna sin långa och mångåriga bana har hon mycket förfarit. Denna förfarenhet har Hon icke alltid lätt wunnit, utan har den stundom kostat henne mycken möda och mången sömlös natt, och har hon just icke så sällan fått köpa den med stora bekymmer och många tårar. Hon har icke sällan genomgått många och swåra pröfningar, men hållit profwet. Hon har burit många tunga bördor, men såsom Dinna, jag wägar säga det, med owantlig ståndaktighet. Hon har förfarit mycket, men också derunder lårt mycket, och hennes förfarenhet har burit frukt i tålmod, i undergifwenhet och i förtrostan till Honom, som allt till en god utgång leder. Och just dertföre att Hon stödat mycken och god frukt af sin förfarenhet, har det blifwit Hennes krona, att Hon mycket förfarit hafwer.

Hon har också under sin händelserika lefnad utöfwat en öfrymdad Gudsfruktan. Hennes största glädje har warit att hålla sig till Gud, och att sätta sitt hopp till

Herren, Herren, och då Hon hade mycket bekymmer i sitt hjerta, så gladde, Herrel din tröst Hennes själ. Hon war wördnadswärd för sin ålder, för sin wärbiga och stilla wandel, för sitt goda hjerta och werksamma menniskokärlek; men ännu mera dertföre, att Hennes ofskrymtade Gudsfruktan satte den äkta präglen på alla Hennes handlingar, och Hennes ära år, — stor är denna ära, — Hennes ära år, att Hon Gud fruktat. Amen!

Personalier.

Sedan wi nu, med ledning af den utsebde Texten, gjort några allmänna betraktelser, hwartill wi haft anledning, och äfwen gjort den särskildta tillämpning, som Enkefru Asfessorskans mångåriga och Christeliga wandel för oss anwisat, så willje wi, innan wi lämne det Tempel, der hon med andakt förrättat sin Gudsstienst, göra en närmare öfwerfigt af hennes werlande lefnadsöden, samt med wälförtjent uppmärksamhet följa henne på Hennes mångåriga, än ljusa, och än mörka bana. — Och är jag öfwerfytgad, att de fleste ibland oss, som länge känt, wärderadt och högaktadt Henne, skola med wälbehag se på den tafla, som jag nu med några enkla och sanna, om än ofullkomliga drag, skall söka teckna. Det wet jag åtminstone för wisso, att Hennes förjande Anförwandter, som varit närmare föremål för Hennes tillgifwenhet och kärlek skola med wälbehag anse, att jag söker pryda denna tafla med en och annan skön och wälförtjent blomma.

Framlångna Enke-Fru Assesorskan Maria Gustafwa Monthan är född Papke, den 27 November år 1764 i Stora Wingåkers Prestgård i Södermanland.

Om det är en lycka, att härstamma från aktade och ansedda Föräldrar, så har Hon haft denna lycka, denna icke obetydliga lycka; ty Hennes Fader war den på sin tid Lärde och Widtberömde Theologiæ Doctorn, Kongl. Sver-Hofpredikanten, Regements-Pastorn wid Högstsalig Konung Adolph Fredriks Drabant-corps samt Prosten och Rytsoherden i Stora Wingåkers Pastorat, Magister Carl Papke, och Hennes Moder war Fru Doctorinnan Magdalena Papke, född Sten. —

I detta aktningsswärda och wäl ansedda Presthus tillbragte Mamsell Papke de ofkyldiga och wanligen lyckliga barndomsåren, och åfwen en del af den glada ungdomstiden, under ömsinta Föräldrars tillsyn och handledning, och här fick Hon den wärdade uppfostran och bildning, som sedan prydde Hennes framtida wandel; och här utsåddes och rotfastade sig i det unga hjertat de ädla frön, som sedan burit så rika och wälsignade frukter. Redan i de unga åren gjorde Mamsell Papke en stor förlust, en af de största, som barn kunna göra, då Hon förlorade en alltid god och huld Fader, men denna förlust blef med tiden någorlunda ersatt, då Hon uti nu mera framlångne Capitainen Christer Mörner, som då bodde på Hindsekinds Sätessgård, fick wörda och ålsta en stjuffader, som omfattade Henne med faderlig ömhet och bewisade Henne faderliga wälgerningar. — På det behagliga Hindsekind, hos

en god skjuffader och en ömsfint och alltid huld moder, tillbragte Mamsell Papke flera glada och lyckliga år, och icke för än wid stadgad ålder, och redan ingången på sitt 30:de år, gaf hon sitt hjerta och sin hand åt då warande v. Håradshöfdingen sedermera Assesoren Elias Christopher Monthan på Edhs Sätessgård, hwilket äkten=skap genom wigsel fullbordades den 10 April år 1794. —

Som då warande Håradshöfdingen Monthan tillförene varit gift med en Fröken Ulrika Mannerfeldt och såsom Enkoman bodde på Säteriet Hallanda i Westergöthland, så kom äfwen Fru Monthan att der bosätta sig; men sedan de här i 3:ne år varit boende, flyttade de till Edhs Sätessgård år 1797, hwilken betydliga Egendom Håradshöfdingen Monthan några år tillförene såsom ende Arstagaren bekommit efter sin Fader, Lagman öfwer Skänksa Lagsagan, Pehr Johan Monthan.

Detta äkten=skap wälsignades med 2:ne Barn, näml. Sonen, nu framlidne Lieutenanten Christer Monthan, som varit gift med Mamsell Ulrika Nordgren; samt Dottren, Fru Magdalena Ribderborg, gift med Kammarherren och Förste Lieutenanten wid Första Kongl. Lifgrenadier=Regimentet Wälborne Herr Fredric Georg Ribderborg, Fidei=Commisarius och Herre till Ribbingshofs Sätessgård i Östergöthland.

Efter 36 års sammanlesnad upplöstes detta äkten=skap af böden den 24 Julii 1830, då Assesor Monthan afsonnade.

På Edh, detta Smålands stöna och behagliga Eden,

detta urgamla och namnkunniga Herre- och Riddaresäte, bodde Fru Assessorikan Monthan i ungefärligen 45 år, och der fick hon också efter sin önkän i lugn och ro lyfta sina dagar. — Enkefru Assessorikan har jag icke i affeende på vår olika ålder, kunnat känna i Hennes unga år och i Hennes gladaste och rastaste dagar; men Jag har likväl under hela 16 åren haft många tillfällen, att närmare låra känna Henne, och det under fliften, då verkliga halten bäst röjer sig, och utan att flåda Hennes många, goda egenskaper med förstoringsglas, får jag likväl här gifwa Henne det vitsord, som wisserligen för Henne är öfwerflödigt, men likväl ljuf för mitt hjerta att gifwa, att Hon wäl förtjent, att älskas och wärdas i lifwet, att saknas och wälsignas i döden.

Derom behöfwer jag wisserligen icke öfwertygga eder som närmare kände Henne; men som Hennes wandel både förtjenar och uthårdar en närmare granskning, så will jag korteligen anställa den.

Enkefru Assessorikan Monthan hade lärt sig att tänka på sin Skapare i sin ungdom och förre än de onda dagarna kommo, och derfore tänkte Han äfwen på Henne och styrkte Henne, då de inträffade; och den Guden, som varit Hennes hopp alltifrån ungdomen, öfvergaf Henne icke heller på ålderdomen. Hennes lynne war glädtigt och hennes blick mörknade icke wid den minsta molnfläck på hennes himmel. — Hon hade på sin tid haft mycken glädje, men också stora och hjertliga bekymmer, hvilka hon bäst kände, och hvilka icke heller för öro obekanta; men Hon fläckade sig wäl i bägge fallen;

ty Hon hade lärt sig, att vara glad med Gudsfruktan. Hon hade lärt sig att i goda dagar vara glad, men att också taga den onda dagen till godo. I glada människors sällskap belade Hon hjertligt ofkyldiga nöjen, och ibland bedröfwade war Hon deltagande och tröstande. Hon gladdes med dem, som glade woro, och Hon grät med dem, gråto. — Hennes sätt att wara, war angenämt, wänligt, förekommande och förbindande, och Hon förstod att stämia med anständighet och att nedlåta sig med wärdighet. I den stundom mest brydsamma belägenhet war Hon wanligen jemn och lugn samt sig sjelf mäktig, och hade såsom qwinna en mer än wanlig själsstyrka och ståndaktighet. Uti sin hustiga krets, såsom Måka och Mor, war Hon huldb, tillgifwen och öfwerseende, och understundom i brydsamma fall stötkade Hon sig med en beslutsamhet och en kloshet, som icke är allom gifwen. Emot underhafwande war hon wälgörande; emot olycklige och lidande ömsint och hjelpsam. Hon har manat godt för många, och hulpt många. Desså saknas Hon af många, och många wälsignelser följa Henne i dag till Hennes graf. På Hennes kåra Esh, wid hwilket Hon war fästad med så många ömma minnen, trifes Hon wanligen wäl, och emottog der, äfwen i de sednare åren, med sin wanliga wänlighet och gästfrihet wänner och bekanta, hwilka gerna besökte Henne. — Men Hon saknade der merendels under flere af de sednare åren, — och det war påkostande för det ömma Modershjertat, Hon saknade der sin tillgifna, sin älskade Malin, som nu bodde på en aflägsen ort, — och denna sin ömt älskade Dotter, som alltib

warit Hennes glädje och aldrig swikit Hennes förhoppningar, — Henne fick Hon icke en gång i sina sista stunder sluta till sitt moderliga hjerta och säga Henne det sista, ömma Farwål! — Men Hon fick likwål sticka Henne det och wålsigna Henne och tacka Henne för hwarje gång Hon fröjdade det ömma Modershjertat. — Dock, detta farwål! war wid hwarje Skilsmåssa tillsörene tagit och ånyo tagit, hwarje gång såsom det sista. — Och detta Edh, som fordom war Dottrens hela glädje och warit wirtne till Hennes många sålla och lyckliga barndoms- och ungdoms-år, — hwad är det nu mera för Henne? ett sorgligt minne af oersättliga förluster. — Ibland de kåraste och mest efterlångtade besöken som Fru Åsersforstän mottog, och som Hon oftare hade önskat få emottaga, woro besöken af Des tillgifne Måg, Herr Kammarherren Ridderborg och Des aktningsswärda Fru, och deras wistande på Edh, woro för det ömma Modershjertat werkliga Glädje- och Högtidsdagar; och lika ljuswa och glada woro också de dagar, som Hon råknade under sina besök på Ribbings-hof, der tillgifwenheten, wördnaden och tacksamheten, gjorde allt hwad de kunde, för att der fördröja Hennes wistande samt göra det för henne och dem angenämt, och der det ofta upprepade ljuswa Moders- och Mormoders-namnet wederqwickte och fröjdade Hennes goda hjerta. — Desså glädde Hon länge i hoppet innan Hon emottog och gjorde desse kåra besök och lika länge, sedan de intråffat. —

Åfwen war det ibland Hennes kåraste tidsfördrif i de sednare åren, att ofta samla omkring sig de tillgifne Sön-barnen och med dem samtala; men då desse, hwilka

dagligen besökte Henne och bortjolltrade mängen mulen frund, skulle lemna sitt fäderne-Edh, samt utplanteras i tweriden, och söka sin lycka på spridda wägar, samt tagå farwål af den goda, hjertliga Mormodren; då kostade detta Henne mängen bitter tår, och hon fann derefter en öds- lighet och en tomhet, hwarmed Hon hade swårt att förlika sig. — Men wid den påkostande affkedsstunden, då Hon blandade sina tårar med deras, tröstade Hon sig och dem dermed, att Hon snart änyo skulle se dem alla omkring sig och församla dem hos sig nästa Julaftron wid det upp- lysta och för barn i synnerhet kåra och efterlångtade Jul- bordet; men Henne wåntade en gladare Högtid, berifrån Hon wålsignande blickar ner på de kåra Barnbarnen wid de spridda Julborden, och desse få med detsamma tidigt kåra att inse fåfången af våra gladaste förhoppningar. —

Hennes hålsa har i hela 20 åren och i synnerhet under de sednare warit wacklande; men med sitt lyckliga och goda lynne bibehöll Hon den någorlunda, och med öm och klok Läkarewård genomgick Hon lyckligen icke, sållan gangsta swåra sjukdomar, hwilka dock i förening med åren mer och mer förswagade Henne. Och under den sednare tiden kunde man lätt se, att Hon war nära grafwen, hwilket hon också sjelf insåg med mycket lugn. —

Den 6:te i sisl. månad börjades Hennes sista sjuk- dom, då den skicklige Läkaren, som ofta tillförene i så många år med framgång wårdat Henne och mera än en gång återkallat Henne från brådden af grafwen, skyndade till Hennes sjukfång, och gjorde allt hwad konsten, till- gifwenheten och tacksamheten ålade honom; men allt hans bemödande war nu mera fåfångt, och till slut förmådde Han endast lindra plågorna, med lätt hand borttorcka dödsweetten på de wifnade kinderna, och omföter efter löste,

fakta tillstuta de ögon, hvilka redan flocknat i döden. — På sin sjukfång erhöå Hon desutom af andra öm tillsyn och wård, med hvilka Hon war förenad både med wänskapens och slägtskapens band, och den tillgifna Tjenarinnan, som öfwer 13 år med ömhet wårdat Henne, war nu dag och natt wid Hennes sjukfång, der också en wälment och deltagande Själaförjare infann sig 2:ne särstilla gånger, för att tala lämpliga trösteord, och för att uppmuntra till tålmod och ståndaktighet i den sista kampen. Såsom wanligen tillföre, war Hon också nu, äfwen under sina swåraste plågor tålig och stilla. På sin sjukfång låg Hon nu merendels med hopknåpta händer, höjde ofta sina matta blickar mot höjden och bad Gud om hjälp och förlofning. Hon ångrade sina synder och sina fel och bad Gud för Christi skull om nåd och förlåtelse, hwarunder Hon låste en och annan lämplig Psalmvers, så länge som Hon förmådde. Stilla och fridsamt, som Hon lefwat, affomnade Hon med denna Hennes sista aftonbön: "Herre Jesu! anamma min Ande!" och Hennes frälsta Ande blef också loslad från de jordiska banden och fröjdar sig redan i Gud sin Frälsare. Hennes förlofningsstund intråffade Thorsdags-aftonen den 17 sfiljedne November kl. 1/2 till 9 efter en Christlig och wål förd wandel af 77 år, 11 månader och 20 dagar.

Son sofwer redan i ro utan att störas af tidens stormar; och Hennes förklarade ande har redan, som wi hoppas, ingått i det sååla Land, der glädjen är fullkomlig, dagen utan afton och friden utan ånde; men på jorden skall Hennes minne förwaras i tacksamma hjertan och lefwa i wälsignelse.